

Р. І. БУРЯК

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ОЦІНКА РІВНЯ ЯКОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Наукові праці МАУП, 2015, вип. 45(2), с. 60–67

Однією з найважливіших проблем для підприємств АПК України є розробка та впровадження систем менеджменту якості згідно з вимогами міжнародного стандарту ISO 9001:2008, що дасть змогу підвищити рівень їх конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Визначення показників якості та рівня якості продукції – це лише початковий етап оцінювання системи менеджменту якості підприємства. Для всебічної характеристики якісного функціонування молокопереробного підприємства пропонуємо застосувати комплексний показник – “рівень якості діяльності підприємства”. З огляду на ці позиції, особливої теоретико-методичної значущості набуває розроблення методичних підходів щодо оцінювання рівня якості діяльності молокопереробного підприємства.

Забезпечення населення молоком та молочною продукцією тісно пов'язане з розвитком відповідного цільового ринку, функціонування якого залежить від якісної сировинної бази, обсягів виробництва молока і молочної продукції, ринкової інфраструктури, рівня доходів споживачів. Це свідчить про важливість стабільного розвитку процесів виробництва і збуту молока та молочної продукції, забезпечення ефективного функціонування молокопереробних підприємств та підвищення їх конкурентоспроможності.

Основною проблемою для молокопереробних підприємств є неналежна якість сировини, це зумовлено тим, що близько 80 % сирого молока виробляється у господарствах населення. Варто зазначити, що частка господарств населення у загальному обсязі виробництва молока у 2011 р. становила близько 79,7 %, у 2012 р. вона зменшилась до 77,7 %, а у 2013 р. склала 77,5 %. За аналогічний період частка сільськогосподарських підприємств у загальній структурі виробництва молока зростає з 20,3 % до 22,5 % (з 2245,9 тис. тонн у 2011 р. до 2582,5 тис. тонн

у 2013 р.), при цьому поголів'я корів в Україні постійно зменшується. Необхідно зауважити, що станом на 1 січня 2014 р. чисельність поголів'я великої рогатої худоби в усіх категоріях господарств становила 4534 тис. голів (що на 2,4 %, або на 108,2 тис. голів більше, ніж у 2011 р.), але за досліджуваний період поголів'я корів зменшилося на 2,8 % (з 2582,2 тис. голів у 2011 р. до 2508,8 тис. голів у 2013 р.). Однак, незважаючи на зменшення поголів'я корів у 2011–2013 роках, за досліджуваний період спостерігається незначне збільшення обсягів виробництва молока в усіх категоріях господарств на 3,6 %, що спричинено підвищенням середньорічного надоя молока від однієї корови з 4174 кг у 2011 р. до 4446 кг у 2013 р. [11].

Така ситуація зумовлює проблеми щодо забезпечення молокопереробних підприємств сировиною належної якості та у достатній кількості. Наразі забезпечити належну якість виробленого молока в змозі лише сільськогосподарські підприємства, в яких здійснюється механічне доїння корів, очистка, охолодження молока та контроль

якості продукції. Особисті селянські господарства не мають необхідних умов та можливостей для налагодження технологічного процесу виробництва молока належної якості.

З метою гарантування безпечності та поліпшення якості молока і молочної продукції до Закону України № 1870-IV “Про молоко та молочні продукти” від 24.06.2004 р. у 2006, 2010, 2012, 2013 та 2014 роках вносилися відповідні зміни. Згідно з вимогами даного нормативно-правового акта (відповідно із змінами, які внесені у 2010–2014 рр.) у виробництві традиційних молочних продуктів забороняється використовувати жири та білки немолочного походження, а також будь-які стабілізатори і консерванти. У цьому документі встановлюється чітке розмежування між молочними продуктами та продуктами, які містять замітники молочних складових, через введення терміну “молоковмісні продукти” та встановлення обов’язку виробників молочної продукції чітко дотримуватися вимог щодо найменування виробленої продукції залежно від її складників. Крім цього, у законі конкретизовано правові підстави застосування механізму державного регулювання закупівельних цін на молоко. Також цим нормативно-правовим актом забороняється виробництво та реалізація молоковмісних продуктів, масова частка молочних жирів у яких складає менше 50 % [3].

Щодо якості молока (відповідність вимогам ДСТУ 3662-97 “Молоко коров’яче незбиране. Вимоги при закупівлі” (із змінами) [7]), проданого сільськогосподарськими підприємствами переробним підприємствам у 2013 р., варто зазначити, що 9,8 % від загального обсягу молока відповідає екстра гатунку, 34,3 % – вищому гатунку, 50,8 % – першому гатунку, 4,9 % – другому гатунку, лише 0,2 % молока – негатурнкове. Якщо проаналізувати якість молока, проданого господарствами населення переробним підприємствам у 2013 р. на відповідність вимогам ДСТУ 3662-97, то необхідно зауважити, що лише 0,1 % молока від загального обсягу відповідає вищому гатунку, 13,1 % – першому гатунку, 82,6 % – другому гатунку, а 4,2 % молока – негатурнкове [8].

Наведені вище дані свідчать про те, що виробництво молока належної якості можуть забезпечити лише сільськогосподарські підприємства. Однак їхня частка у загальній структурі виробництва молока складає близько 23 %. Отже, українські молокопереробні заводи відчують гостру нестачу якісної сировини.

Оскільки молочна продукція є важливою статтею вітчизняного експорту, її якісні параметри мають відповідати вимогам міжнародних стандартів. Основними ринками збуту для вітчизняної молочної продукції є Російська Федерація, Молдова, Казахстан, Туркменістан та інші країни СНД. Основою експорту української молочної продукції вже багато років поспіль є сири, які займають більше 70 % вартісної структури експорту. Російська Федерація запровадила технічні регламенти на цю продукцію, вимоги яких є аналогічними вимогам європейських стандартів якості та директив ЄС. Обмеження та заборона імпорту українського сиру, через його неналежну якість (сир містить пальмову олію), до Російської Федерації у 2011–2013 рр. негативно позначилися на зовнішньоторговельному балансі України і завдала значних втрат молочної галузі. За даними Державної служби статистики, до цієї країни у 2013 р. було експортовано 59 тис. тонн сиру всіх видів, що на 13 % менше, ніж у 2012 р. [1]. Перспективними ринками збуту вітчизняної молочної продукції (сирів, молока згущеного, молочної сироватки, сухого молока та вершків, масла вершкового, кисломолочної продукції) є ринки країн СНД та ринок ЄС.

З метою наближення якості вітчизняної молочної продукції до вимог європейських стандартів відбувається поступове переоснащення молокопереробних підприємств шляхом реструктуризації і модернізації наявних виробничих фондів та впровадження нових технологій. Такі підприємства переймають досвід сучасного, ефективного виробництва, впроваджують та успішно застосовують системи менеджменту якості згідно з вимогами міжнародного стандарту ISO 9001 та системами управління безпечністю харчових продуктів відповідно до міжнародного стандар-

ту ISO 22000. На більшості молокопереробних підприємствах впроваджені системи управління якістю та безпечністю продукції і, відповідно, вони мають значно вищий рівень управління якістю діяльності, ніж сільськогосподарські підприємства.

Питання якості, оцінювання якості продукції молокопереробних підприємств досліджували деякі вітчизняні й зарубіжні вчені та науковці, зокрема, О. А. Бугуцький, В. П. Глушко, О. Д. Гудзинський, М. М. Ільчук, Й. С. Завадський, П. Я. Калита [5], М. Г. Круглов, В. Я. Месель-Веселяк, І. С. Харитончик, В. С. Хілевич, М. І. Шаповал, О. В. Шкільов, О. М. Шпичак та багато інших. Серед зарубіжних вчених, праці яких присвячені вивченню проблеми якості, оцінювання якості продукції та менеджменту якості, можна виокремити таких провідних науковців: Е. Демінга, Д. Джурана [2], Ф. Кросбі, К. Ісікаву [4], Р. Кохла, Х. Куме, Л. Ноулера, А. Робертсона, А. Фейгенбаума, Т. Тагучі, Д. Харрінгтона [12], В. А. Васільєва, О. В. Глічева, В. В. Окрепілова [9] та ін.

Безперечно, зазначені вітчизняні й зарубіжні вчені внесли значний вклад у розвиток теорії і методології якості та менеджменту якості. Однак проблема системного управління якістю функціонування підприємств АПК України та методичні підходи стосовно визначення рівня якості їхньої діяльності, на нашу думку, є недостатньо дослідженими. З огляду на ці позиції, проблема оцінювання рівня якості діяльності молокопереробних підприємств є досить актуальною та потребує подальших досліджень.

Проведемо економічний аналіз стану функціонування молокопереробного підприємства на прикладі ПрАТ “Кагма”, здійснимо діагностику рівня якості діяльності ПрАТ “Кагма” та розробимо на основі її результатів пропозиції щодо вдосконалення системи менеджменту якості молокопереробного підприємства.

Для визначення рівня якості діяльності ПрАТ “Кагма” пропонуємо використати методику самооцінки, розроблену автором на основі концептуальних положень Моделі доскональності Європейського фонду управління

якістю (EFQM) [6]. На нашу думку, ключовими інструментами цієї моделі для молокопереробного підприємства є: опис ідеальної організації, її підходів і результатів (критерії і підкритерії моделі) та методика порівняння реального підприємства з ідеалом (вона базується на експертній оцінці). Самооцінка має здійснюватися експертами (у складі експертної групи буде 3 особи) з числа найбільш досвідчених та кваліфікованих працівників підприємства (керівник та двоє провідних фахівців).

Саме адаптовану методику порівняння реального підприємства з ідеалом, яка базується на експертній оцінці, ми застосуємо для оцінки рівня якості діяльності молокопереробного підприємства. Отже, здійснимо моніторинг рівня якості діяльності ПрАТ “Кагма”, яке розташоване у м. Кагарлик Київської області.

Спочатку проведемо економічний аналіз стану функціонування підприємства. ПрАТ “Кагма” засноване у 1993 році на базі Кагарлицького маслозаводу, що розпочав свою діяльність ще у 1944 р. Впродовж тривалого періоду часу Кагарлицький маслозавод спеціалізувався на виготовленні масла вершкового, обсяги виробництва якого сягали 80 % і лише 4 % становив випуск продукції з незбираного молока. На той час асортимент налічував 11 видів продукції, чисельність працюючих складала 58 осіб [10].

На сьогодні ПрАТ “Кагма” – це сучасне підприємство з переробки молочної сировини і виробництва на високотехнологічному обладнанні молочної продукції та масла тваринного з повною автоматизацією виробничих процесів, що відповідають європейським стандартам і нормативам. Щодоби підприємством переробляється більше 60 тонн молока, асортимент продукції налічує понад 80 найменувань. Від сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств на завод надходить 66 % сировини, від особистих селянських господарств – 34 %.

Політика підприємства у сфері якості спрямована на задоволення потреб та очікувань споживачів, персоналу, охорону навколишнього середовища, безпеку праці. Місія

ПрАТ “Кагма” полягає у забезпеченні 5 “Я”: 1) якість для замовників; 2) якість для за-снoвників; 3) якість для персоналу; 4) якість для постачальників; 5) якість для суспільства [10].

Модернізація підприємства та постійне освоєння нових технологій дали змогу не тільки істотно розширити асортиментний ряд, який налічує понад 80 найменувань, а й значно збільшити обсяги виробництва, що дає змогу виробляти найрізноманітнішу молочну продукцію під торговими марками “КАГМА”, “ЮНІОР” та “ЗДОРОВ’Я” (це, зокрема, молоко, ряжанка, кефір, біокефір, симбівіт, вершки, сметана, масло, йогурт, сир кисломолочний, солодкі сирки). Зазначена продукція виробляється на основі натуральної сировини.

Завдяки наявності власного автопарку (40 автомобілів), який ефективно взаємодіє з відділом збуту підприємства, забезпечується безперебійне постачання продукції до торговельної мережі. Отже, споживачі мають змогу постійно купувати якісні та натуральні молочні вироби ПрАТ “Кагма”.

Для того щоб досягти європейського рівня якості молочної продукції, вже у 2005 р. на підприємстві було розроблено та впроваджено систему менеджменту якості, яка відповідає вимогам міжнародного стандарту ISO 9001. А вже у 2010 р. систему менеджменту якості ПрАТ “КАГМА” було сертифіковано на відповідність стандарту ДСТУ ISO 9001–2009, що дало змогу забезпечити високий рівень якості продукції.

Служба маркетингу заводу систематично здійснює дослідження ринку молочної продукції України, що дає змогу вчасно реагувати на зміни кон’юнктури ринку та поведінки споживачів. Керівництво підприємства проводить періодичний моніторинг показників процесів системи менеджменту якості та розробляє заходи щодо їх поліпшення. Щорічно здійснюються внутрішні аудити різних підрозділів підприємства, що дає змогу ідентифікувати області для вдосконалення діяльності.

Політика у сфері якості спрямована на задоволення потреб та очікувань споживачів, персоналу, охорону навколишнього середовища, безпеку праці. Кожен працівник підприємства обізнаний з Місією, Баченням та Системою цінностей ПрАТ “Кагма”. Діяльність підприємства передбачає зміцнення кадрового складу, підвищення професійного рівня працівників. Колектив компанії, що налічує 200 осіб, впевнено дивиться у майбутнє, тому що добре знає – саме висока якість продукції є запорукою успіху в умовах жорсткої конкуренції [Там само].

З огляду на ці позиції, можна констатувати, що підприємство достатньо ефективно впроваджує принципи менеджменту якості. Це підтверджує отримання у 2003 р. від Української асоціації якості сертифіката “Визнання досконалості в Україні”.

Для кращого розуміння рівня розвитку підприємства проаналізуємо основні економічні результати його діяльності (табл. 1).

Проаналізувавши дані табл. 1, можна зробити висновок, що основні економічні по-

Таблиця 1

Основні економічні показники діяльності ПрАТ “Кагма”

Показники	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2012 р. до 2010 р., у %
1	2	3	4	5
Виручка від реалізації продукції, тис. грн	18645,20	19797,90	20265,80	108,7
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	16605,48	17597,80	17993,50	108,4
Прибуток від реалізації, тис. грн	2039,72	2200,10	2272,30	111,4
Рентабельність, %	12,28	12,50	12,63	X
Середньорічна чисельність працівників, осіб	179	191	199	111,2
Середньомісячна заробітна плата, грн	1953,64	2634,03	3150,73	161,3

1	2	3	4	5
Адміністративні витрати, тис. грн	3084,02	4657,51	6420,54	208,2
Середньорічний виробіток одним працівником, тис. грн	106,14	106,55	102,26	96,3

Джерело: розраховано автором на основі даних ПрАТ “Кагма”

казники діяльності підприємства мають тенденцію до зростання. Такі результати доцільно пов'язати зі значним збільшенням адміністративних витрат у 2010–2012 рр. (на 108,2 %) та високою компетентністю менеджерів вищої та середньої ланки.

За досліджуваній період виручка від реалізації продукції збільшилася на 8,7 %, а прибуток від реалізації зріс на 11,4 %. Однак собівартість реалізованої продукції у 2012 р. збільшилася майже на 8,4 % порівняно з 2010 р., що пояснюється збільшенням закупівельних цін на сировину. Рівень рентабельності у 2012 р. склав 12,63 %, що на 0,35 % більше, ніж у 2010 р. За 2010–2012 рр. середньорічна чисельність працівників збільшилася на 11,2 %, а рівень середньомісячної заробітної плати за відповідний період зріс на 61,3 %.

Значний вплив на результати господарської діяльності має асортимент та структура товарної продукції. Під час формування асортименту та структури товарної продукції підприємство повинно враховувати попит на окремі її види і забезпечувати найефективніше використання сировини, технічних, матеріальних, трудових, фінансових та інших видів ресурсів.

На сьогодні асортимент продукції цього молокопереробного підприємства складається з більш ніж восьмидесяти наймену-

вань – від традиційного молока і кефіру до сиркових десертів і йогуртів зі шматочками фруктів.

Продукцію підприємства складають такі товарні групи: молоко оброблене рідке; вершки; масло вершкове; сир кисломолочний (творог, сирки); продукти кисломолочні (кефір, біо-кефір, ряжанка, сметана, йогурти).

Молочна продукція заводу реалізується у Київській та Черкаській областях (м. Миронівка, м. Кагарлик, смт Ржищів, м. Богуслав, м. Біла Церква, м. Тараща та м. Канів), але основним ринком збуту залишається м. Київ.

Найпотужнішими конкурентами ПрАТ “Кагма” є ПАТ “Яготинський маслозавод” та ПрАТ “Богуславський маслозавод”. Ці три підприємства виробляють майже однакову кількість продукції, але якщо вже бути більш точними, то ПАТ “Яготинський маслозавод” є лідером, а переслідувачем лідера є досліджуване підприємство – ПрАТ “Кагма”.

Проведемо стратегічний аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства методом SWOT-аналізу (табл. 2).

Згідно з даними SWOT-аналізу можна зробити висновок, що ПрАТ “Кагма” є високорозвинутим молокопереробним підприємством, яке має виробничі та організаційні резерви для зростання продуктивності праці, розширення асортименту продукції і посилення конкурентних позицій.

Таблиця 2

Оцінка зовнішнього та внутрішнього середовища ПрАТ “Кагма” методом SWOT-аналізу

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
<ul style="list-style-type: none"> • Вигідне розташування підприємства • Значний досвід роботи на внутрішньому ринку • Налагоджені зв'язки з постачальниками сировини • Наявність групи постійних партнерів • Кваліфікований персонал • Потужна технічна база • Компетентна маркетингова служба 	<ul style="list-style-type: none"> • Зростання цін на сировину • Нестача обігових коштів • Ринок молочної продукції знаходиться на стадії зрілості

1	2
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • Налагодження співпраці з новими партнерами • Використання новітніх технологій • Розробка та впровадження у виробництво нових видів молочної продукції • Зростання попиту на молочну продукцію • Залучення інвесторів • Вихід на нові сегменти ринку • Розширення асортименту продукції 	<ul style="list-style-type: none"> • Зменшення обсягів виробництва, пов'язане зі скороченням поставок сировини • Збільшення темпів інфляції • Зростання соціально-політичної нестабільності • Зменшення попиту на молочну продукцію у зв'язку з погіршенням демографічної ситуації та зниженням купівельної спроможності • Посилення конкурентної боротьби на ринку молочної продукції

Джерело: розроблено автором на основі даних ПрАТ “Кагма”

Проте негативний вплив зовнішнього середовища, зумовлений збільшенням темпів інфляції, зростанням цін на енергоносії та сировину, посиленням конкурентної боротьби, не дає змогу підприємству реалізовувати наявні можливості повною мірою.

На основі результатів SWOT-аналізу можна зробити висновок, що за цих умов особливої актуальності набувають заходи щодо підвищення ефективності виробництва, спрямовані на заощадження витрат, або ті, що не потребують значних капітальних вкладень. Досягти поставленої мети можливо за рахунок реалізації таких маркетингових заходів: активізації діяльності маркетингової служби (оптимізації чисельності працівників, чіткого розмежування функцій кожного співробітника); детального аналізу наявного ринку та конкурентного середовища, використання власного потенціалу для зміцнення конкурентних позицій; захоплення частки ринку конкурентів, а також використання багатьох інших маркетингових заходів.

Проаналізувавши стратегії та цілі цього підприємства, можна зазначити, що керівництво компанії обрало стратегію обмеженого зростання, для якої характерне встановлення цілей на основі досягнутих результатів. Таку альтернативу обирають тому, що це найлегший, найзручніший та найменш ризикований спосіб дій.

З огляду на викладену інформацію, здійснимо експертну оцінку рівня якості діяльності ПрАТ “Кагма” за критеріями Моделі досконалості Європейського фонду управління якістю (EFQM). Проаналізувавши систему математичних моделей, розроблених у процесі дослідження, автором (який є експертом

Української асоціації якості та Європейського фонду управління якістю (EFQM)) на основі власного досвіду та детального аналізу результатів експертної оцінки підприємств більш ніж за 8 років було переглянуто вагові коефіцієнти критеріїв Моделі досконалості EFQM, а також адаптовано їх до специфіки функціонування підприємств АПК України. Рівняння оцінки рівня якості діяльності молокопереробного підприємства має такий вигляд:

$$r_1 = 38 \cdot x_1 + 32,9 \cdot x_2 + 32 \cdot x_3 + 36,3 \cdot x_4 + 33,7 \cdot x_5 + 33,8 \cdot x_6 + 31,3 \cdot x_7 + 27,5 \cdot x_8 + 33,3 \cdot x_9, \quad (1)$$

$$\text{або } r_1 = 38 \cdot 1,1 + 32,9 \cdot 0,9 + 32 \cdot 0,9 + 36,3 \cdot 0,8 + 33,7 \cdot 1,3 + 33,8 \cdot 1,7 + 31,3 \cdot 0,8 + 27,5 \cdot 0,9 + 33,3 \cdot 1,6, \\ r_1 = 333,6 \text{ бала,}$$

де r_1 – експертна оцінка рівня якості діяльності ПрАТ “Кагма”;

a_1 – експертна оцінка критерію 1 “Лідерство”;

a_2 – експертна оцінка критерію 2 “Політика та стратегія”;

a_3 – експертна оцінка критерію 3 “Персонал”;

a_4 – експертна оцінка критерію 4 “Партнерство та ресурси”;

a_5 – експертна оцінка критерію 5 “Процеси”;

a_6 – експертна оцінка критерію 6 “Результати, що стосуються споживача”;

a_7 – експертна оцінка критерію 7 “Результати, що стосуються персоналу”;

a_8 – експертна оцінка критерію 8 “Результати, що стосуються суспільства”;

a_9 – експертна оцінка критерію 9 “Основні результати діяльності”;

x_1-x_9 – коефіцієнти вагомості критеріїв Моделі досконалості Європейського фонду управління якістю (EFQM).

У підсумку експертна оцінка рівня якості діяльності ПрАТ “Кагма” становить 333,6 бала. Отже, згідно з підходами, розробленими Українською асоціацією якості щодо визнання рівнів ділової досконалості, підприємство перебуває на рівні “Визнання досконалості в Україні” (301–400 балів). Такий рівень якості діяльності і, відповідно, ділової досконалості є хоча й досить прийнятним для молокопереробних підприємств, проте не дуже високим. Цей результат відображує те, що ПрАТ “Кагма” набуло значного досвіду щодо ефективного впровадження системних підходів у сфері менеджменту якості.

Підґрунтям зазначених результатів був комплекс заходів стосовно формування та забезпечення належного функціонування системи менеджменту якості підприємства, сертифікованої на відповідність ДСТУ ISO 9001-2009.

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами експертної оцінки рівня якості діяльності ПрАТ “Кагма” було встановлено відповідні області для вдосконалення діяльності. З рівняння оцінки рівня якості діяльності підприємства (1) чітко видно, що найнижчі оцінки підприємство отримало по 2, 3, 7 та 8 критеріях Моделі досконалості EFQM. Для поліпшення результатів за вказаними вище критеріями моделі та реалізації відповідних областей для вдосконалення керівництву підприємства доцільно: повною мірою реалізувати принципи соціальної відповідальності перед суспільством (допомога у соціальних питаннях місцевій громаді, активна взаємодія з нею, турбота про екологічну безпеку, збільшення обсягів надання благодійної допомоги, підтримка спорту та дозвілля, підтримка діяльності з охорони здоров'я та соціального захисту тощо); періодично проводити опитування персоналу щодо визначення його задоволеності: умовами праці, оплатою праці та преміями, охороною здоров'я та про-

фесійною безпекою, гарантією зайнятості та ін.; здійснювати ефективний діалог між персоналом та організацією; залучати персонал на всіх організаційних рівнях до процесів вдосконалення та делегувати йому необхідні повноваження; проводити систематичний моніторинг та вдосконалення системи матеріальної та моральної мотивації працівників підприємства; переглядати і актуалізувати місію, бачення, політику та стратегію компанії з метою досягнення встановлених цілей і поліпшення результатів діяльності; розширювати асортимент молочної продукції на основі вивчення потреб і очікувань споживачів; розробити заходи для поліпшення іміджу підприємства та підвищення рівня лояльності споживачів.

На підставі анкетування вищого керівництва ПрАТ “Кагма” за адаптованою автором методикою Д. Харрінгтона [12] (результат анкетування склав 20 балів) для керівництва організації було запропоновано відповідну рекомендацію стосовно вдосконалення системи менеджменту якості молокопереробного підприємства: ПрАТ “Кагма” має хорошу систему менеджменту якості, потреба в удосконаленні якої відсутня. Проте, на нашу думку, з метою поліпшення рівня якості діяльності, а також, відповідно, рівня ділової досконалості (досягнення підприємством рівня “Визнання досконалості в Європі”) керівництву вищої та середньої ланки молокопереробного підприємства доцільно розробити і впровадити інтегровану систему менеджменту, яка охоплюватиме, окрім системи менеджменту якості, такі елементи: системи управління безпечністю харчових продуктів відповідно до міжнародного стандарту ISO 22000, систему екологічного менеджменту згідно з ISO 14001, систему управління гігієною та безпекою праці згідно з OHAS 18001. До того ж доцільно періодично здійснювати самооцінку підприємства за Моделлю досконалості EFQM та на її основі визначати і усувати відповідні області для вдосконалення.

Зважаючи на ці позиції, можна зауважити, що наукова проблема розробки методичних підходів щодо визначення рівня якості

діяльності молокопереробних підприємств є надзвичайно актуальною та потребує подальших досліджень.

Література

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Джуран Д. Все о качестве: зарубежный опыт / Д. Джуран. – Вып. 2. Высший уровень руководства и качество. – М.: Изд-во стандартов, 1993. – 45 с.
3. Закон України №1870-IV “Про молоко та молочні продукти” із змінами, редакція від 26.04.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/про_молоко_та_молочні_продукти
4. Исикава К. Японские методы управления качеством / К. Исикава. – М.: Экономика, 1988. – 197 с.
5. Калита П. Я. Главное звено. Деловая лирика и публицистика / П. Я. Калита. – [5-е изд., доп.]. – К.: Укр. ассоциация качества, 2011. – 220 с.
6. Модель досконалості Європейського фонду управління якістю (EFQM) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.efqm.org/en/HomeTheEFQMExcellenceModel/tabid/132/Default.aspx>
7. Молоко коров'яче незбиране. Вимоги при закупівлі (зі змінами): ДСТУ 3662-97 [Чинний від 2007-08-01]. – К.: Держспоживстандарт України, 2007. – 13 с. – (Національні стандарти України).
8. Надходження продукції тваринництва на переробні підприємства України за 2013 рік / Статистичний бюлетень. – К.: Держ. служба статистики України, 2014. – 22 с.
9. Окрепилов В. В. Самооценка деятельности организаций на соответствие критериям премий по качеству: учеб. пособие / В. В. Окрепилов, О. Ю. Бабичева. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2001. – 47 с.
10. ПрАТ “Кагма” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kagma.ua/>
11. Тваринництво України / Статистичний збірник. – К.: Держ. служба статистики України, 2013. – 212 с.
12. Харрингтон Д. Управление качеством в американских корпорациях / Д. Харрингтон; [сокр. пер. с англ.] / авт. вступ. ст. и науч. ред. Л. А. Конарева. – М.: Экономика, 1990. – 272 с.

Проведено економічний аналіз стану функціонування молокопереробного підприємства на прикладі ПрАТ “Кагма”. Здійснено оцінку рівня якості діяльності ПрАТ “Кагма” та на основі її результатів розроблено пропозиції стосовно вдосконалення системи менеджменту якості молокопереробного підприємства.

Проведен экономический анализ состояния функционирования молокоперерабатывающего предприятия на примере ЧАО “Кагма”. Осуществлена оценка уровня качества деятельности ЧАО “Кагма” и на основании ее результатов разработаны предложения относительно усовершенствования системы менеджмента качества молокоперерабатывающего предприятия.

Economic analysis of functioning of milk processing company on an example of private joint stock company “CAGMA” is done. The quality level of activity of PJSC “CAGMA” is estimated; according to the results some suggestions for implementation of quality management system of milk processing company are developed.

Надійшла 24 лютого 2015 р.